

B. Virtasen luoja Ilkka Heilä piirtää.

Täsmäkustantamisen aika

Heikki Jokinen

Sarjakuvan nykytila Suomessa ja maailmalla on hieman hankala määrittää. Kchitys tempoilee moneen suuntaan, vanhat totuudet eivät päde.

Selvää on kuitenkin se, että suomalainen sarjakuva on erittäin elinvoimaita ja sitä julkaistaan enemmän kuin koskaan. Sillä on tekijöitä ja lukijoita, mutta myös kiinnostuneita kustantajia.

Syksyn ilmiöihin kuuluvat myös kotimaisen sarjakuvan mittavat myyntitulut. Rossen, Gyllenbergin ja Sillantauksen Naisen kanssa oli jo kaksi kuukautta ennen joulusesonkia myynyt noin 10 000 kappaletta ja Juban Viivi ja Wagner kahdessa kuukaudessa kolme tuhatta. Ilkka Heilän neljä B.Virtanen -albumia myivät reilussa vuodessa yli 16 000 kappaletta.

Sarjakuvan lukeminen ei ole vähentynyt siinä määrin kuin pelättiin. Se pitää pintansa internetin ja tietokoneiden ajanakin. Takavuosilta mieleeni jäänyt Lahden kaupunginkirjaston lainaustilaston viiden kärki - neljä sarjakuvakirjaa ja sateenvarjo - toistuu edelleen monissa kirjastoissa.

Yhtenäisen lukijakunta on hajonnut useaan eri yleisöön. Ajan henki on täsmäkustantaminen: fantasiasta innostuneet, akateemiset intellektuellit ja perusselkailun ystävät eivät lukijoina juuri kohtaa toisiaan vaan kaipaavat omia sarjakuviaan.

Sarjakuva on kotiutunut kaikkialle.

Sitä voi lukea kuka tahansa iästä ja ammatista riippumatta. Erikoislehtien sarjakuvat tuovat uusia lukijoita: Lähetysseuran Esra Elovainio -sarjasta on tehty kolme albumia ja Maaseudun Tulevaisuudessa ilmestyneen Möttösen maailman albumi on maatalousmessujen suosikkiostoksia.

Täsmäkustantamisen aikana pienet ja ketterät kustantajat pystyvät julkaisemaan vaikuttavia nimekemääriä. Painokset tosin ovat usein runokirjojen luokkaa. Suuret peruskustantajat keskittyvät menestyksiinsä tehokkaan jakelukoneistonsa voimin. Pienille kirjojen saaminen laajaan myyntiin on vaikeaa.

Viestinnän keskittyminen puree myös sarjakuvan alalla. Sanoma-WSOY -konserniin liittyvä Helsinki Media osti viime vuonna puolet Egmontiksi muutuneesta Semicistä. Nyt Helsinki Media keskittyy Disney-tuotteisiin, muut sarjakuvat siirtyivät Egmontille.

Otava on virkistymässä sarjakuvakustantajana. Se ryhtyy myös Tarmo Koiviston Mämmilän julkaisijaksi, sekä vanhojen albumien uusintapainosten että parin vuoden päästä tulevan uuden pitkäjuonisen albumin.

Yhdysvaltain sarjakuvalehtien mennekkivaikoudet eivät vaikuta Suomeen. Sikäläisten markkinoiden logiikka ja ennen muuta levityskoneisto on eri kuin meillä. Japanilainen sarjakuva, manga,

ei myöskään ole odotuksista huolimatta rantautunut voimalla Suomeen.

Ranska tulee säilymään tärkeänä sarjakuva-albumien tuontimaana. Laadun lisäksi siihen on myös hyvin raadollinen syy: käännetty nelivärialbumit julkaistaan Suomessa lähes poikkeuksetta monen maan yhteispainatuksina. Albumimarkkinoiden tahdin antava Ranska ohjaa samalla pienempien maiden sarjakuvien julkaisupolitiikkaa.

Ranskassa on tapahtunut sukupolvenvaihdos, joka ei ole ollut kivuton. Moni raskaan sarjan tekijä on innostunut enemmän tai vähemmän muihin puuhiin, Ankardon luoja Benoit Sokal romppuihin, Jacques Tardi kuvituksiin tai Jacques de Loustal maalaamaan. Uusien tekijöiden asema ei vielä ole vakiintunut suuren lukijakunnan keskuudessa.

Mutta paluumuutto sarjakuvaan on alkanut. Toisen elokuvansa Tycho Moon vuoden kamppailun jälkeen levytykseen saanut Enki Bilal on monen vuoden tauon jälkeen taas sarjakuvan kimpussa. Uusi Hirviön uni ilmestyi syyskuussa yhtä aikaa Suomessa ja Ranskassa, yhteispainatuksena.

Tardi on tekemässä uutta Adele Blanc-Sec -albumia. Tällä kertaa foorumina on Liberation-sanomalehti, A Suivren siirrettyä manan majoille. Vieraillessaan Helsingin sarjakuvafestivaaleilla Valerianin tekijät Jean-Claude Mézières ja Pierre Christin sanoivat sarjakuvalla menevän Ranskassa nyt paremmin kuin aikoihin. Valerianin myynti kasvaa albumi albumilta ja herrat kehuivat monia nuoria piirtäjiä.

Viime vuonna sarjakuva otti jälleen tutun paikkansa Ranskan myydyimpänä kirjana. Jean van Hammen ja William Vance trilleri XIII jätti jälkeensä Guide Michelin -ravintolaoppaan.

Sarjakuva on Ranskassa edelleen ainakin yhtä tärkeää kuin ruoka. ☉

Esa Elovainio